

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIO

Gerona	1	pesseta trimestre
Fora	1'25	id. id.
Extranger..	1'50	id. id.
Un número, 10 céntims		

Administració y Redacció

SABATERIA-VELLA 2 1.er

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin á la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanari.

Any 1.er

Dissapte 23 de Juny de 1894.

Núm. 12.

SECCIÓ GENERAL

Del dret Catalá devant lo Códich Civil.

Dos articles últimament publicats, l' un en lo *Diario de Barcelona* y l' altre en *La Renaixensa*, que s' ocupan d' un opúscol, que no ha arribat encara á les nostres mans, degut á la ploma del insigne juriconsult D. Francisco Romaní y Puigdengoles, en gran part referent á la Instrucció que 'l Fiscal del Tribunal Suprém dirigí als Fiscals de Catalunya recomenántlosi com á legal l' implantació en nostres institucions del Consell de familia establert en lo nou Códich Civil; nos han conduhit á escriure pera 'ls llegidors d' aquest Setmanari exes breus ratlles, ab l' objecte de demostrarlos y exposar á sa consideració que, de no plantejarse aviat los principis del catalanisme, la lleislació catalana, quasi l' únich retall que 'ns queda de nostra trossejada bandera, es impossible se mantinga gayre temps.

Se publicá lo Códich Civil, comensant á regir, com tothom sab, lo primer de Maig de 1889. Al discutirse en los Cossos Colegisladors quedá evidenciát que 'l Govern de Madrid, no osant atacar directament y cara á cara lo dret foral, que venía obligat á respetar en virtut de la Lley de Bases, se proposava en cambi d' un modo indirecte y cobart, per medi del tristament célebre article 15, acabar ab los que tinguessen devant de la Lley la consideració de ciutadans afórats, y per consegüent de catalans, aragonesos, navarros, etc. Hi hagué llavors un fort mohiment de l' opinió, sobre tot á Catalunya, quin poble respongué en massa á la invitació que 'ls catalanistes li feren, donant per resultat la modificació del article 15, que, si no quedá com devia, rectament interpretat no 'n poden ja deduirse pera la sort del dret foral los perniciosos efectes que necessariament haurían hagut de produhirse ab sa primitiva redacció.

Reculá 'l poder lleislatiu, ó mellor dit l' executiu qu' obrava per delegació d' aquell, devant lo posat viril y energich de les regions anomenades de dret foral, esperant, sens dubte, se presentás ocasió favorable pera descarregar lo cop mortá á unes lleislacions que no han comés més delictes que l' haver fet durant molts segles la felicitat de milers d' espanyols: mentres d' una manera quieta y seguida, fruyt de moltes causes, se vaja produhint la confusió, lo caos més espantós en la lleislació impropriadita foral, no sabentse d' unia manera concreta y fixa quines disposicions legals sian aplicables en certes institucions.

Axi efectivament, comensá á passar, donchs tant bon punt regí lo Códich, no obstant lo categóricament preceptuat en son article 12, l' opinió se dividí sobre si continuavan ó no en vigor á Catalunya les lleys de carácter general dictades després de l' anomenat Decret de Nova Planta. Opiná l' inmensa majoria dels advocats catalans qu' aytals disposicions legals no perderen sa forsa per la publicació del Códich, mentres altres creguéren, en virtut del article 1976 del mateix Códich, que aquelles lleys quedavan derogades, no tant solzament pera 'ls territoris subjectes al dret de Castella, sino pera tota Espanya. No están empero aquest últims en lo cert, donchs que al pendre peu, pera sostenir sa tesis, de les paraules «axí en concepte de lleys directament obligatories com en lo de dret supletori» qu' usa dit article, no han tingut present, que lo en ell establert no s' oposa, ni per lo mateix dexa d' estar ab, armonia y acort, ab lo terminantment disposat en l' article 12, respecté á la íntegra subsistencia de nostre régimen jurídic escrit ó consuetudinari, ja que 'l dret civil comú que 'l citat article 1976 deroga, sense necessitat de traspasar les fronteres dels territoris regits per la lleislació de Castella, tenja aplicació no sols directament, sino com á supletori del dret mercantil, administratiu, penal, etc.

S' originaren altres dubtes y s' oferiren més dificultats, moltes d' elles encara per resoldre, y sens que hi haja aquella conformitat de criteri que sería necessaria en los matexos advocats catalans, molts d' ells sovint més atents

á salvar á sos clients que no á rehusar l' alegació del Códich Civil per improcedent que sia; donchs, y sia'ns permés dirho sense embuts, los advocats catalans ab ses inoportunas cites del Códich acostan la desaparició de nostre lleislació veneranda, si aviat, molt aviat, Catalunya no obté que sas lleys sien dictades, aplicades é interpretades per funcionarios catalans.

Pera aumentar la confusió en nostre dret sols hi falta la Instrucció del Fiscal del Tribunal Suprém recomenant als Fiscals de Catalunya l' aplicació del Consell de familia á nostre terra, institució que xoca obertament ab la de la tutela y curatela organísada pel dret romá y vigent á Catalunya com á integrant de nostre régimen jurídic manat observar per l' article 12 del Códich, article que, per lo vist, no ha sigut á bastament tingut en compte pel Fiscal del Suprém, per més qu' aquest superior Tribunal, ab sentència de primer de Avril de 1891 dictada pera un cas que s' oferí á Navarra, haja declarat d' una manera precisa y categórica que 'l dret navarro, axi escrit com consuetudinari, venia salvat per l' article 12 del Códich y 5 de la Lley de Bases; y, en conseqüencia, que la majoría d' estat per costum de la terra no s' obtenía fins á complerts 25 anys, encara que 'l Códich l' haja fixada als 23 anys.

Enteném nosaltres qu' avuy y de conformitat á lo establert pel dret constituhit, no hi pot haver dubte de que nostre lleislació ha quedat, després de la publicació del Códich, aytal com estava avans de regir aquest cos de dret; en termes, que pera saber si una regla jurídica es ó no aplicable á nosaltres, no hi há més que buscar y averiguar si ab ella podíam regirnos reclamant son amparo avans de la vigencia del Códich; puig les paraules del article 12 no poden esser més clares y precisas al dirnos que les provincies y territoris en que hi haja dret foral lo conservarán per ara ab tota sa integritat, sense que tinga alteració lo present régimen jurídic escrit ó consuetudinari per la publicació d' aquest Códich, que solzament regirá com á dret supletori en defecte del que ho sia á cada una d' elles per llurs lleys especials.

Tindrán, ab tot, preferencia d' aplicació les disposicions del Títol preliminar, en lo que determinin los efectes de les lleys y dels estatuts, y les regles generals pera sa aplicació, y ademés les disposicions del Títol IV del llibre I, per axí disposarho d' un modo exprés lo mateix article 12.

No 's pot, donchs, admetre, per no estar fonamentada en regles ó una bona hermenéutica, l' opinió d' aquells qu' entenen no tenir aplicació á Catalunya les lleys dictades després del Decret de Nova Planta pera esser observades en tots los territoris de Espanya, ja que á més del article 12 del Códich, hi ha 'l 5 de la Lley de Bases que es no solzament lo millor guia pera donar una veritable aplicació del article 12, sino que li serveix al mateix temps de sosteniment y base, quin article 5 ben clarament diu que les provincies de dret foral lo conservarán per ara ab tota sa integritat, sense que tinga alteració ab la publicació del Códich lo present régimen jurídic.

Axi també solempnament ho declara lo lleislador en lo Preámbul posat devant de la segona edició del Códich; y axi lo Tribunal Suprém en la sentència citada, que per referirse á Navarra es á nosaltres perfectament aplicable, cumplint sa veritable missió, que constitucionalment jamay podrá esser lleislativa, ha vingut á donar fidel acatament als preceptes del lleislador confirmantlos ab interpretació sincera. Tant de bó sempre aquest superior Tribunal seguís per aquest camí, encara que per altre banda, donada sa organísació, per molta que fos sa voluntat y son respecte á les lleislacions dites forals, en molts cassos será y es impossible.

Estam tant acostumats á veure cada día que al moment qu' ocorre lo més petit dubte, fundat ó sense fonament, sobre quines lleys ó disposicions están aquí vigents, si las genuinament de la terra, ja per naxensa ja per espontánea adopció (les del canónich y romá), ó bé les que

á totes hores y moments preten imposarnos la política centralista y absorvent de la coronada vila, se resol quasi sempre en sentit favorable á la aplicació en nostres relacions de dret de la lleislació castellana; que no se ha dubtat aquí á Catalunya, ó al menys no 'ns consta, que legalment sia cert que les disposicions del Títol 4.º del llibre 1.º tingan forsa obligatoria en nostra terra ab preferencia á la lleislació á nosaltres aplicable ab anterioritat á la vigencia del Códich. Y per cert que no falta motiu pera sostenir la doctrina de que, no obstant y los preceptes del article 12 de que en tot lo Regne son obligatories les disposicions del referit Títol 4.º, tan solzament deuen apreciar-se com preceptes que tingan entre nosaltres carácter legal, prescindiint per complet de lo que constituíha nostre régimen jurídic avans del primer de Maig de 1889, aquelles prescripcions que, trobantse contingudes en lo citat Títol 4.º, pugan esser considerades com á desajustillo de la Base 3.º referent á les formes de matrimoni; essent per lo tant regles de dret agenes á nostra lleislació foral totes aquelles que, trobantse contingudes en lo precitat Títol, acusin una transgressió patent del article 5 de la Lley de Bases; en quin cas se troban tots los articles qu' integran la secció quarta, capítol primer, que porta l' epígraf «Dels drets y obligacions entre marit y muller» y los articles que forman la secció quinta del mateix capítol que porta l' epígraf «Dels efectes de la nulitat del matrimoni y dels del divorci», seccions una y altre compreses en l' expressat Títol quart.

La rahó que motiva aytal dubte es clara per demés y no hi ha necessitat de recórrer á sobtills disquisicions pera trobarla. De fet: segons lo terminantment prescrit en l' article 5 de la Lley de Bases, solzament poden esser considerades com disposicions de general observancia á Espanya d' entre les contingudas en lo Códich Civil, ademés de les compreses en lo Títol preliminar en tot lo que disposan empero respecte los efectes de les lleys y del estatuts y de les regles generals pera sa aplicació, totes aquelles que sien dictades pera lo desenrotllo de la Base 3.º referent á les formes del matrimoni. Aquest article, que no ha sigut derogat, té y deu tindre algun valer y eficacia pera determinar l' estat del dret foral devant del Códich Civil, per lo mateix que expressament fou dictat ab aquest objecte: per consegüent, si no ha de resultar una antinomia incomprendible entre l' article 5.º de la Lley de Bases y 'l 12 del Códich Civil, no hi ha més que interpretar lo segon en lo sentit de que los únichs articles de general observancia, son aquells que trobantse compresos en lo repetit Títol 4.º regulin lo que real y veritablement sien formes de matrimoni, pero no 'ls que reglamentin lo que constituíhexen sos efectes. De voler entendre al peu de la lletra l' article 12 del Códich, sense congeminarlo y posarlo en relació directa ab lo 5 de la Lley de Bases, resulta l' anomalia de quedar com mort un article, per lo qui precisament té y ha pogut tenir vida legal lo qui separadament se tracta d' aplicar.

De prevaler nostra doctrina, tindrem que á Catalunya altre vegada la dona casada podrá lliurament contractar de sos bens parafernals sense cap intervenció de son marit, quina doctrina veuriem ab gust s' empenyassen en fer prevaler nostres companys los notaris catalans.

Avuy, la teoria qu' acabam d' apuntar enteném té ferm apoyo en una resolució de la Direcció general dels Registres y en una sentència del Tribunal Suprém, sobre quins fallos nos permeterem cridar fortament l' atenció dels advocats catalans: dels amants de nostre dret y de Catalunya, pera que d' ells s' aprofitin en totes les occasions; y d' aquells qu' interpretan nostres lleys á usansa castellana, pera que 's convencin que fan un ridícol paper essent més papistes que 'l Papa. La sentència á que 'ns referim es la ja citada de primer d' Avril de 1891, en un de quins *considerandos* se dona veritable valer y eficacia al article 5 de la Lley de Bases de 11 de Maig de 1888 y, si aquest article té forsa d' obligar, es evidént ab ell ha d' estar en armonía lo 12 del Códich, que en lo fons no pot esser sino

una reproducció d'aquell. Lo *considerando* aludit no pot esser més expressiu, al dir: «Considerant que atesos aquests terminants preceptes l'estat de dret ó régimen jurídic constituhit per lleys ó per costum en los territoris forals, deu respectarse íntegrament, y solzament pot esser alterat en lo modo y forma á que fá referencia l'article 5 de la citada Lley de Maig de 1888.»

No es menys expresiva, precisa y categórica la resolució de la Direcció general dels Registres de data 26 d'Abril últim, que conté, entre *considerandos* importantíssims, lo següent: «Considerant que l'article 5 de la Lley de Bases de 11 de Maig de 1888 es lo millor guia pera donar una exacta explicació del primer paragraf del meritat article 12, y en lo mateix lo únich que 's disposa es que sien obligatories en tot lo Regne les disposicions que 's dictin pera lo desenrotll de la Base 3.ª referent á les formes del matrimoni.»

Per lo tant, no cap ja dubte que es una veritat legal que plenament s'han fet seua lo Suprém Tribunal de Justicia y la Direcció general dels Registres, que ab la publicació del Códich no va patir la més llaugera é insignificant variació lo régimen jurídic dels pobles no subjectes á la lligislació de Castella, donant axí aquells dos enlayrats centres fidel cumpliment al pensament del lligislador, clarament manifestat en lo Preámbul de la segona edició del Códich. Per consegüent no poden fundarse en la lley, ni les suposicions d'aquells que pretenen qu'han quedat derogades pera Catalunya les lleys dictades ab posterioritat al Decret de Nova Planta, pera que tingueren general observancia, lo que no creuen los matexos civilistes castellans com Sanchez Roman, ni quasi la d'aquells que persisteixen en la creencia de que totes les disposicions del Títol 4.º del Llibre 1.º sien obligatories pera tots los territoris espanyols, tant de dret comú com de dret foral, ab preferencia á lo establert en lo que constituía son anterior régimen jurídic ó estat de dret.

Encara que, per més que la jurisprudencia que 's comença á iniciar, axí en lo Tribunal Suprém com en la Direcció General dels Registres, sobre l'estat en que 's troba l'dret foral al devant lo denominat comú, contingut avuy en lo Códich Civil, y ab la que está en oposició la Instrucció del Fiscal d'aquell Tribunal, Instrucció que 'ns abstenim de calificar; en altre pays que no estés organitzat com lo nostre y en que no predominassen les tendencies quines conseqüencies massa sovint palpém, farien pressentir qu'un temperament just substituhís al present estat de coses: no debem empero quedarnos quiets y tranquils, ja que la lluyta entaulada entre l'dret de Castella y lo regional, es una lluyta de mort, en la quina necessariament té de finir lo segon, sino s'estableixen molt aviat los principis del regionalisme que vol convertir en un dret vivent lo nostre dret fòssil, retornant á les regions la soberania y per consegüent lo Poder lligislatiu que 's requereix y es menester pera que NOSTRE DRET NO RESULTI, segons expressió del articulista del *Diario de Barcelona*, UN ARBRE SENSE ARREL. Pera acabar y ja que parlém del *Diario de Barcelona*, quin article ab tota sinceritat aplaudim, perméttins son illustrat director que, desde aquest modest setmanari, li preguém se servexi dirnos si se fá ó no seua la doctrina en dit article consignada.

E. SAGUER Y OLIVET.

CRONICA

EXTRANGER

Les notícies que tenim de Marruecos son contradictories. S'assegura que Alemanya, Italia, Austria y Bèlgica, no volen posarse d'acort ab Espanya pera reconèixer al nou Sultá, y que la causa del retrahiment de dites nacions es deguda als maneigs de l'Alemanya, qu'está queixosa per les dificultats que oposa nostra nació al tractat de comerç. Se diu també que á Fez lo poble baix se nega á reconèixer al nou Sultán, haventhi hagut desordres; que les kábiles de los immediacions de Fez y de Tetuán se troban en completa rebelió. Altres telegrames aseguran que les embaxades extrangeres han axecat sos respectius pabellons en senyal de conformitat ab la proclamació d'Abd-el-Azis. No tardarém á saber de cert lo que passa al Marroch.

L'atentat contra Crispi ha donat materia á la premsa durant la setmana. Se dirigia l' president del govern italiá en cotxe tencat á la Cambra de diputats, quan un jove va dispararli un revólver; la bala s'incrustá en lo carruatge, quedant ilés lo Sr. Crispi. La policia tingué treballs pera deslliurar al pressuntu assés de les mans del poble. Lo Sr. Crispi fou objecte d'una gran ovació en la Cambra, haventlo visitat á la nit lo Rey y lo Príncep hereu de la corona.

Lo famós procés de Klausemburg, que sens dubte ha de contribuir no poch al bon éxit dels diversos moments de sentit regionalista que en lo mon actual se manifestan, portará llarga cua. Los estudiants rumans de Klausemburg comensan á ser perseguits per haverse entregat á demostracions en favor dels acusats. Molts d'ells han tingut de comparèixer devant lo Rector de la Universitat á fi de declarar sobre una proclama y un manifest repartits al poble mentres durava l'procés. Tots han comparegut ardidament devant del Rector; y han acceptat la entera responsabilitat dels seus actes.

En tots los punts importants de Transylvania se constituíhexen comités de dones y de noyes ab l'objecte de coadjuvar á le lluyta per la llibertat del seu poble oprimit. Se prepara un meeting monstre, havent arribat delegats de totes les comarques pera assistirhi.

Se tracte de presentar al Parlament d'Italia una moció contra la sentència de Klausemburg; diu que 80 diputats s'han adherit á aquest projecte.

La pesta fá estragos á l'Assia; la mortalitat es d'un 70 per 100. La circumstancia més estranya de la actual epidèmia es, que ataca á tota mena d'animals: solzament á Canton s'han enterrat més de 21.000 rates mortes. Pera compèndrer la violència del mal, basta dir que d'una familia de vuyt individus no'n quedá altre sobrevivent que una noyeta. Al objecte de saquejar la casa va presentarshi un malfactor; quan lo vejé la noya, vá prométrelli que donaria tot lo que volgués si li proporcionava caxas pera enterrar als set cadavres de la familia. Acceptá l'ladre, y quan torná á la casa ab les caxas, la noya havia mort d'un atach fulminant; poch rató després morí també l'ladre, víctima de la peste, quan acabava l'saqueig y tenia ja dintre d'un sach molts objectes de valor.

ESpanya

Tots aquells daltabaxos que 's preveya ó 's desitjava potser que succehissen al Marrok ab motiu de la mort del Sultá y de la proclamació de son fill segon, s'han tornat aygua de borrajes. Per ara, allí tothom s'está quiet y es lo més fàcil que si cap potencia europea los atia ó trevalla pera embolicarlos los moros se sabrán entendre tots sols perfectament. Los únichs que fins avuy ne surten perdent som nosaltres: la comissió que vá anar á buscar los diners del primer plasso de l'indemnisació per lo de Melilla, ha tornat ab les butxaques buydes y Deu sab quan y si cobrarém. La fortuna es qu'En Moret encara es ministre d'Estat y en punt á sortir d'apuros se pinta sol y ademés, may será de massa que quedí aquest cap sense lligar, perque si l'estiu vinent s'acumulavan contra 'ls partits governants les dificultats y la situació política prengué mal aspecte; sempre quedaria l'rekurs de distraure al poble altre vegada ab la GUERRA de Melilla ó de Ceuta ó de les Xafarines: los diaris guanyarian diners, los gefes y oficials empleos y gloria, lo Govern se quedaria tant fresch y la nació tant satisfeta y ab molta honra, pero ab uns quantos quartos ménos, ab un xich de miseria més y ab l'*statu quo* al Marrok. Aquest sí que no permeterian que s'alterés á favor nostre ni Inglaterra, ni França, ni Italia, ni Alemanya, cap de les grans potencies que no hi tenen missions providencials que cumplir. Axí quedá convingut temps enrera en les conferencies de Madrid, presidides per tot un D. Anton Cánovas del Castillo, y axí no tindríam més remey que regonexerho y subjectárnoshi.

Y si no ho fessim pitjor. Perqué s'acaba de descobrir que no obstant y estar ja gastats los cinch cents milions de pessetes que varém enmatllevar pera fer y comprar barcos quan alló de les Carolines, avuy per avuy no tenim marina! Pobre Espanya! Cada vegada que per qualsevol motiu s'arriba á somoure lo sentiment patri, li costa un ull de la cara. ¿Qué s'han fet aquells diners? ¿Es qué també s'han filtrat ó se 'ls ha menjat algú? Desconfíem de saberho may. Segons los últims telegrames lo Govern farà qüestió de gabinet, ó sia de confiansa, ó sia política, la no admissió de dues proposicions que s'han presentat al Congrès, firmada l'una per diputats monárquichs y l'altra per diputats republicans, demanant que s'obri sobre axó una informació parlamentaria y que s'exigixin las responsabilitats que pujan resultarne. ¿Qué ménos se podría fer pera donar una satisfacció al pays? En un assumpte de tanta trascendencia y gravetat ¿les Corts se dexarán també imposar per lo Poder executiu? Y sí ho fan ¿pera qué servexen?

Per desgracia, ni quan se tracta d'exigir lo cumpliment de la lley tenen forsa ni virior per aguantar ferm. Un diputat, lo Sr. Morales, increpá durament al ministre de la Governació en lo Congrès perqué se consenteix á Madrid lo joch, prohibit pel Códich Penal, y se li cobra una contribució no autorizada pel Poder lligislatiu. Respongué l'ministre, sense negar lo fet, indicant que sobre l'joch se nota d'algun temps ensá certa tolerancia de la que 'n diuen bé los necessitats y, tornantse ab lo Sr. Morales, li vingué á dir que sa pregunta sols obedia al despit de no haverlo complagut en certa pretensió que tenia. S'enredaren de paraules y se promogué un escándol mayúscul, que 's continuá més tart en los corredors pegantse lo Sr. Morales ab un altre diputat, un de tants futurs gendres de personatges polítics y resultantne un desafío. Pero en la Càmbra ningú més torná per la lley conculcada, ni per la dignitat del Poder lligislatiu, com si tot axó fossin coses de poch ó ménos. L'endemá, en lo Senat, se prengué la qüestió y un senador preguntá al Govern perqué no s'aplica l'article del Códich referent al joch y quin es lo concepte qu'aquest deu merexer aludint als bisbes presents. Declaran aquestos qu'es un vici perjudicial y castigat justament per la lley, lley que castiga també al que 's desaffan, essent públich haverhi un desafío pendent, y queixantse de que los que fan les lleys sien los primers d'infringirles; y s'aixeca no res menys que l' president del Consell de ministres pera dir que per tot se juga, que 's molt difícil privarho, que farà lo que podrá y s'entreté una estona fent riure y cantant qüentos. ¿Es axó serio? ¿Es formal? Quan á dalt passa axó no s'estranyí ningú que 'n lloch se respectin les lleys y que sols fassi per la voluntat arbitraria dels que manan ó dels protegits dels que manan. Fíxinshi bé los que creuen que vivim en un pays civilisat y liberal.

Pera no ser menos que l'Congrès, en lo Senat també hi va haver escándol y gros. Lo promogué l' Govern volguentse empenyar en que la Comissió de Tractats dictaminí tot seguit. S'ha donat un vot de confiansa á 'n En Sagasta, la Comissió ha dit que donará dictamen quan li vindrá bé y En Moret, tant content, continuará formant part del ministeri. En fi, s'ha fet una comedia més y visca l'sistema parlamentari!

Com á notes finals convé apuntar que s'han hagut d'enviar alguns milions de duros á Cuba, perqué allí ja no hi havia diners ni pera pagar als soldats; y que la cobrança dels impostos ha produhit alguns esvalots, y fins morts á Saicedo, provincia de Pontevedra.

CATALUNYA

Mes meetings á propósit dels Tractats de comerç. Diumenge se 'n tindrà un á Palafrugell, segona edició del de St. Feliu de Guixols, y fa dies n'hi va haver un altre á

Valls contra 'ls Tractats y contra les patents d'alcoholes. Los matexos tractats han ocasionat una agarrada entre 'ls diputats á Corts per nostre provincia, quedant lo senyor Baró, que 's trobava dolents, en que no podrá votarlos perqué no s'arribarán á posar á votació quin pes s'ha tret de sobre! Y al Sr. Fabra, que 'ls votaria y que tants mèrits fá, ni sisquera acaban may d'aprobarli l'acta.

NOTICIES

Oficials.

Gazeta del 14 de Juny.—R. O. de 5 de Juny de 1894 dictant regles pera la provisió interina de los escoles que quedin vacants.

Butlletí del 15 de Juny.—Publica l'repartiment fet per la Administració d'Hisenda de la quota que per contribució territorial y pecuaria correspon á cada poble en lo pròxim exercici de 1894-95.

—Circular de la Administració recomenant als Ajuntaments que á la major brevetat remetin copia del acta de la sessió celebrada ab los associats per acordar los medis de fer efectius lo cupo de consums en lo pròxim exercici.

—Circular de la Administració reclamant dels Ajuntaments á la brevetat possible la proposta d'individuos que han de compondre la junta repartidora.

—Circular de la Tesoreria de Hisenda demanant als Aroaldes manifestin les quantitats que tenen rebudes de la Empresa arrendataria de cédulas.

Butlletí Oficial del 18 de Juny.—Circular del Govern civil de la Provincia, del 15 de Juny, senyalant los dies 18 al 25 y 27 y 28 del present pera procedirse á la comprobació dels pesos y mesures. Tindrà lloch dita comprobació en les oficines interines, Pujada de la Mercé—1.—balxos.

—Circular de la Administració d'Hisenda de 18 de Juny, donant lo plassó de 5 dies als Ajuntaments que no han remés encara les certificacions dels pagos fets á càrrech dels seus pressupòsits y subjectes al impost del 1 per 100.

Gazeta del 19 de Juny. R. O. de 18 de Juny de 1894 declarant que la supressió del periodo d'ampliació dels pressupòsits de ingressos y gastos, no es aplicable als Ajuntaments ni á les Diputacions provincials.

Ajuntament.—(Sessió del die 18 de Juny).—Presidida per l'Arcalde y ab assistència de dotze regidors, comensá la sessió llegintse l'acta de la antecedent que fou aprobada y firmada. Acte seguit se prengueren los següents acorts:

Aprobar varis comptes y que 'n quedés sobre la taula un referent á filferros empleats en les baranes de la Plasa de Sant Pere.

Concedir al arrendatari del Teatre una prórroga fins al 25 d'aquest més, ab les matexes condicions que regiren la subasta.

Donar varis permisos d'obres.

Arreglar una clavaguera de la Plasa del Rey D. Martí.

Aprobar un dictámen relatiu á obres que convenen ferse en l'estudi municipal establert en lo carrer de Ciudadans.

Aprobar lo dictámen de la Comissió receptora de les aceres del Carrer del Progrés, encarregant á la matexa comissió la vigilancia de son compliment.

Encomandar al Sr. Arcalde fassi complir al Arrendatari del Teatre les condicions de la contracta.

Y, per últim, havent preguntat lo Sr. Fornés com tenia sos treballs la Comissió nomenada pera ocuparse del assumpte de les muralles, respongué l'Sr. Botet que s'estavan recullint los datos y antecedents necessaris pera proposar al Ajuntament lo que més convinga.

—Hem rebut lo nou periódich *La Lealtat*, que 's publica á San Feliu de Guixols y ab lo qui establim gustosos lo cambi. En lo tercer de sos números s'hi llegeix un interessantíssim article, bellament escrit en nostre llengua per N' Agustí Casas, que desitjém poder reproduhir en Lo GERONÉS, y que dona compte d'un monument megalítich novament trobat prop de Romanyá de la Selva, y l' descriu concienzudament.

—Lo *Teatro Regional* ha comensat á regalar en son folletí lo bonich drama de nostre amic En Ramón Bordas y Estragués; *La flor de la Montanya*. Se repartiran plechs de 8 y de 16 planes en setmanes alternades.

—Avuy fa vuyt dies s'estrená en nostre Teatre Principal lo drama en tres actes *Redimida*. Les notícies que s'havian fet correr sobre l'autor y sobre l'drama, oridaren extraordinariament la curiositat del públich, qu'ompli l'Teatre de gom á gom.

Nos altres hem de declarar francament que l'drama no 'ns va satisfar. Cap de sos personatges consegueix interessar fondament al espectador. La mare es un tipo repulsiu é indigne, que ni té l' pudor natural en los sers més degradats d'amagarse pera contar á sa filla ses miseries y pera proposarli sa deshonra; la noya, cedeix sense quasi resistencia, estimant, com se suposa qu'estima, á un jove que li consta está enamorat d'ella, y després tracta altre vegada d'unirse ab aquest jove portada per son amor; quina explicació no ven ni sent lo públich, y quina rehabilitació moral s'ha d'endevinar y no resulta fins poch avans de morir assassinada per equivocació y per lo mateix fautor de sa deshonra. Ell, lo redentor, es un jove artista que podrá esser un bon xicot, pero que no te ánima ni pera probar de salvar l'honra de sa estimada, que s'abandona á la desesperació y á la orúpula maldient de tothom, que insulta ab males formes al idol de sos amors quant implora son perdó, y que després acaba per buscarla y, quan la troba arrependida y plena d'amor per ell, dubta per la por á la riota de la gent y al véurela morir en sos brassos, l'artista se sobreposa al home y exclama: *Mi cuadro: Redimida*. Lo suposat baró es un presidari mal parlat, assés vulgar y miserable. Lo filosof es un declamador, quin prestigi y quina autoritat sobre l'artista son purament convencionalis. Y, per fi, lo tio vell y la neboda millonaria son dos tipos sense importancia ni relléu posats solzament pera fer possible l'drama. Aquest, donchs, no es un estudi psicológich, ni trascendental; ni pot considerarse com una crítica ó censura de l'alta societat, més que per lo que diuen d'ella de

tant en tant los personatges portats a les taules. Sort qu' algun conxement escénich y una versificació fluida, armoniosa y a voltes brillant, dissimulan los defectes essencials de l'obra y lo descarnat del llenguatge.

Los actors, sia per falta de temps, sia per falta d' estudi, exceptuada la Sra. Ricart, no sapigueren sortir bé de sos papers.

—Lo Sr. D. Just Solsona, delegat del Centre Català de Buenos Aires, nos ha fet present de dues Memories publicades per les benemèrites societats que a dos mil llengües de distancia mantenen viu y constant lo foc de l' amor a la nostra estimada Patria Catalana y a ses venerandes tradicions.

Lo Centre Catalanista de Girona y sa Comarca, li agraeix de cor y prega al Sr. Solsona trameti a nostros bons compatricis d' enllà l' Atlàntich lo testimoni de nostre fraternal afecte.

Lo poble de Sant Joan las Fonts celebrarà aquest any ab molt llumament sa festa major. Segons noticies, hi ha contractades tres cobles, totes bones, les de n' Rossinyol y de n' Agrumunt, de Castelló d' Ampuries, y la de Tortellá.

—A La Lucha l' hi ha sabut greu contestessim a un sueldo que publicá ab lo propòsit de donar una punxadeta als catalanistes, y, segons sembla, hauria desitjat que pera la nostra contestació ns haguessem valgut d' armes de verdader tremp literari. No n' hi havia per tant: segons la campana ha d' ésser lo batall. Al contestar a La Lucha nos proposarem tant sols posar d' evidència la diferent manera ab que apreciam la importancia del catalanisme los periodistes que cobran y los periodistes que pagan. Per lo demés, recordi La Lucha que qui no vulga pots, que no vaja a l' era.

—No hauriam contestat a lo que ns diu El Eco de la Montaña en son número del dia 17; però l' colega olotí ns acusa d' haver mutilat, trencat y tergiversat un párrafo del article Una excursión a Rídaura, pera poderlo interpretar al nostre gust. Devant tan grave acusació ns hem resolt a copiar al peu de la lletra, y ab sos gazapos y tot, com diu En Valbuena, los dos párrafos que no ferem més que estrachar en sa part essencial; diuen aixís:

«Recorrimos en todas direcciones la población para después de muchas idas y venidas, vueltas y revueltas, como diría aquel... ir de nuevo a parar a la plaza llena y como de bote en bote aguardando la procesión y... el gambeo.»

«Ensimismados en la contemplación de este abigarrado conjunto nos sorprendió que aquel ruido y algazara que extasiados contemplábamos, se trocassen en silencio y religioso respeto al oírse lejamente ciertos sonidos que apesar de su inarmonía preludiaban la llegada de la procesión que con impaciencia se aguardaba.»

Aré podrán veure nostros llegidors si l's párrafos transcrits diuen ó no lo que nosaltres criticarem. Si l's col·laboradors de El Eco de la Montaña s' proposavan dir altre cosa, no ho sapigueren expressar, y llavors los hi cal tornar a estudi. Podriam allargar molt més aquesta contestació a El Eco; però abreviar nos concretarém a ferli una pregunta: Quán publicarà en ses columnes l' article de La Veu del Montserrat referent a la tercera Assemblée catalanista celebrada a Balaguer? Ja que ab tanta diligència feu conèixer a sos lectors fragments d' un article que li semblá anava contra nosaltres ¿com no va transcriure luego l's elogis que de la citada Assemblée feu lo setmanari de Vich? Aixó si que revela en El Eco de la Montaña, una gran dosis de candidez, y más que candidez, muchísimo desuholo!

—Nostros amichs y companys de redacció En Joseph Franquet y Serra y En Joseph Morató y Grau, acaban d' ésser premiats en lo Certamen de Valls; lo primer guanyant la Rosa d' or y l' segon lo primer accésit a la Flor natural, per quines distincions los felicitem de debó, especialment al segon per ésser aquesta la primera vegada de ser distingit en públich certamen; senyal evident de que si segueix per aquest camí no será la derrera vegada de veure conseguides ses més volgues aspiracions.

—Cridém l' atenció de nostre llim. Sr. Bisbe sobre la venda d' objectes de les esglésies que s' denuncia en la carta d' Olot que publicuem més avall, y tenim la confiança de que farà cumplir pels que les descuydan los ordres que repetidament te donades prohibint semblant tráfeh y semblant profanació.

Y a propòsit de joyes que s' perden ó marxen de nostra terra, desde Balaguer escriuen al Diario de Lérida lo següent. «Se guardava a n' aquesta ciutat una preciosa custodia, regalo espléndid dels preclars Comptes d' Urgell, quin escut d' armes mostrava, d' alguns milers de duros de valor: donchs, aquesta magnífica alhaja, obra primerosa d' orfeverria y a més de respectable antigüetat, fou venuda y ja no la possehim. Hi havian també avans de la revolució en l' arxiu municipal, munió de pergamins qu' un arcalde zelós feu classificar y traduhir per l' eminent antiquari y diplomàtic P. Fidel Fita, y entre ells lo pergami autèntich y de gran valor históric que contenia l' acta de la capitulació de la ciutat y d' En Jaume lo Desdixat a En Ferrán d' Antequera, ab les firmes y sellos dels monarques y pahers. Donchs, segons noticies que crech dignes de fé, aquestos documents tant importants han desaparegut.»

—FESTES MAJORS DE LA SETMANA.—Die 24, Foixá, Palamós, S. Hilari Sacalm, S. Pere d' Osor, Sant Joan les Fonts, Borgonyá (festa petita.) Die 29, S. Pere Pescador, Tossa, S. Marsal, Canet de Mar, Cornellá y Bagur (festa petita.)

Fires.—Die 24, Castelló d' Ampurias, Pineda, Riudarenes. Die 29, Figueres, La Bisbal y Canet de Mar.

LLIBRES REBUTS

QUATRE VERSOS d' en Ramón E. Bassegoda.

L' haverse posat a la venda la segona edició d' aquest tomo de poesies, diu prou pera comprendre lo mérit de les mateixes, en aquestos temps en que si quelcom se llegeix no es certament aquesta mena de llibres.

Si ab lo títol del llibre algú s' creu que realment son Quatre versos ó poquíssims los que conté, s' enganyará de mitx a mitx, donchs no son quatre ni senzillament versos, sino que dintre aquest modest nom hi ha un bonic ramellet de poesies, que s' emportan més de 200 planes, inspirades moltes en assumptos altament patriótics que les fan doblement simpàtiques, no mancanthi ademés alguna nota amorosa, sempre ben expresada, exuberant y ab detalls sumament delicats.

Totes les poesies del tomo se recomanan y s' fan agradables a la primera llegida per sa ben entesa forma literaria, que mostra lo bon gust de l' autor, cosa certament sols conseguida per aquells a qui se l's pot anomenar ab lo sempre estimat nom de poeta.

Per tal, donchs, tenim al autor de Quatre versos, y no per lo qu' are se n' diu poeta de certamen, apesar de que la majoria de poesies del llibre sien premiades, sino per lo que significa lo bon sentit de la paraula.

Pera no incorre en omissions que ns doldria, no citarem aquí les poesies que ns semblan de cap de brot, perquè son moltes y perquè en la secció corresponent ja podrán apreciar nostros llegidors una mostra de la poesia del senyor Bassegoda, no escullida al efecte, sino la primera qu' havém llegit al obrir son llibre que recomaném de debo a tots los que senten amor als tres lemas de nostre bandera, segurs de que hi trobarán en exos grans sentiments en que l' autor s' inspira verdadera poesia.

Carta d' Olot.

Sr. Director de Lo GERONÉS.

Olot 19 de Juny de 1894.

Avuy han sigut embaladas y destinadas a Barcelona y probablement dintre breus dias cap als Estats-Units, duas creus professionals del segle XV, tres canalobres de ferro forjat y una imatge de fusta antiquíssima, procedents de diverses iglésies de nostra comarca.

En los moments que escrich aquestas ratllas lo foraster que s' emporta las preciositats arqueológicas de nostra terra se troba en un poble de la comarca tirant l' am per arreplegar una joya d' iglesia.

Lo mateix esquila-tonots ha ofert quatre cents duros d' un pali célebre, 28 duros d' un canalobre de ferro forjat y dos cents de las columnas d' un altar. Pense que tot aixó y molt més caurá en sas grapas.

Com se n' deuen riure de nosaltres aquets mestres, quan marxan carregats de cosas vellas y trastos inútils. Y se n' deuen riure no sols al pensar que entupicamen la ganancia, sino al considerar los graus d' il·lustració dels que venen los citats objectes.

També se n' deuen riure l's del costat de Vich, pero aquells al ménos ho lamentan; seria mil voltas preferible fer un aplech de preciositats arqueológicas de nostros temp'es y vendrelas al museo d' Ausona; aixís restarian en nostra patria.

Protestemhi tots los catalanistas y l's que estiman las glorias de nostra terra, protestem contra l' salvatjisme que ns deshonra davant las nacions avansadas y mentre ns organisem pera deturar eixa corrent devastadora que ns deixa sense l's records més prehuats de las generacions passadas, acudim als S.S. Bisbes, denunciem aquets actes propis de la més gran ignorancia, y no cessem d' combatre per tots los medis apes la mania de vendre cosas vellas, quals fondos serveixen quasi sempre pera destruhir otras obras preciosas.

Joan de Joannes.

Secció Literaria.

MICROBIS.

N' hi han ja per totes les classes, gustos y condicions. Varen comensar En Pasteur y En Koch per descubrir los del cólera, la rabia y la tisis; no fa gayre, un sábi italiá acaba de trobar lo de la criminalitat, y are, lo cirurgiá de Vilallus treyalla activament pera descobrir los del amor y la nyonya.

No ho dubtin, totes les malalties, desde le: més aristocràtiques y distingides, com l' anèmia y la dispepsia, fins a les més vulgars y ordinaries, con lo mal de caixal y l's ulls de poll, totes les pestes desde la antigua y acreditada lepra, fins a la moderna y antipática investigació de la riquesa oculta, son produhides per lo mateix, pel microbii!

Y are, sabut que les manies, lo que n' dihem sevas al cap, los catalans y l's castellans chifadura, no son més que microbis determinats que han tingut l' acudit de niar al nostre cervell, no puch ménos de riure al pensar com deu estar lo meu, la literatura, la tauromaquia l' amor; alló no deu semblar un cervell, deu semblar una incubadora modelo!

Lo descubrimient del microbii no es modern: Gateno que, portat de la seva afició als estudis médichs analisiva tot lo que l' hi venia a má, va trobar ja l' de la rabia en una escapnyada de la seva sogra, pero com no estengué sos estudis sobre la materia, no tingué lloch a comparar y establir la identitat, que han trobat los moderns microbióchs, entre l' verinós animallet que la sogra de Galeo acostumava a portar a la boca, (costum que ha obtingut un verdader éxit entre la classe de mamás polítiques) y l' que s' troba en lo gos atacat d' hidrofóbia.

Una beata, amiga meva, que no mira la cara a cap home y s' renta set vegades ab sabó y aygua beneyta qualsevol tros de roba que casualment l' hi hagi frogat algun individu del sexe masculí, desde que ha sabut que estavam tots plens de microbis no pot viuré d' escrupols. Perqué, lo que diu ella, entre aquestos animalots—ay Jesús meu, esclama aixecant los ulls al cel,—també n' hi deuen haver de mascles!

Jo opino que en Pasteur y en Koch tindrian de venir a Espanya, per estudiar les diferents formes ab que s' presenta un microbii que no crech lo trobin tan abundant y variat en cap més nació.

Lo de la miseria.

Desde l' infim burot, fins al encopetat president del conceil de ministres, no n' porta poch a sobre lo gran ase nacional!

JOAN VINYAS.

ESPERANSA.

Quan ma patria se vegi deslliurada y corbs no hi hagin per xuclar sa sang y com li cal per tots se vegi honrada; pot ser ma joventut ja haurá passada y l' cap tindré tot blanc.

Qui sab si m' moriré, y aquest gran dia pera ma patria no veuré lluhir y anirà fent son fet la tirania, gosantse en allargarli l' agonía igual qu' avuy y ahir.

¿Més, aixó qué hi vol dir? No havém de creure que ns deixi Deu tant prompte de sa má. No hi ha perill de que no ns pugá treure, y al nostros agressors ho farà veuré, si no es avuy, demá.

RAMÓN E. BASSEGODA.

Centre Catalanista de Girona Y SA COMARCA.

Se convida als socis a la vetllada literaria-musical que se celebrarà en lo local del Centre, lo die 29 d' aquest més, festa de Sant Pere, a les 9 del vespre. Girona 21 de Juny de 1894.—P. A. de la J. D.—Pere de Palol, Secretari.

Secció Religiosa

SANTS DE LA SETMANA.

Dissapte, 23.—Sta. Agripina vg. y mr.
Diumenge, 24.—VI. La Nativitat de S. Joan Baptista y s. Firmín mr.
Dilluns, 25.—S. Guillem ab. y sta. Febronia v. mr.
Dimars, 26.—Sts. Joan y Pau ger. mrs. y s. Pelayo mr.
Quart menguant a las 9 h. 50 minuts del matí, en Arles.—Revolt.
Dimecres, 27.—Sts. Zoylo mr. y Ladislaw rey de Hungría.
Dijous, 28.—S. Lleó II p. y ef.
Divendres, 29.—S. PERE Y S. PAU ap. y sta. Benita vg.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en l' iglesia de les Monjes Josefines. Demá comensaran en l' iglesia de les Caputxines.

Establiment tipogràfic del DIARIO DE GERONA. Fajada de Sant Feliu, núm. 3.

Secció Comercial

MERCATS Y FIRES

ESPECIES	MESURES	La Bisbal	Gerona	Olot	St. Cploma	Banyoles	Cassà	Figueres
		Die 15.	Die 16.	Die 18.	de Farnés. Die 18.	Die 20.	Die 20.	Die 21.
Blat.	QUARTERA	15'00 Ptas	15'00 Ptas	15'00 Ptas	16'00 Ptas	14'00 Ptas	16'00 Ptas.	14'00 Ptas.
Mastay.	DE 80 LITRES	13'50 »	13'00 »	13'00 »	14'00 »	13'00 »	13'00 »	13'00 »
Ordi.		8'50 »	8'00 »	08'00 »	9' »	9'00 »	10'00 »	7'50 »
Ségol.		13 »	11'50 »	10'00 »	12'00 »	00 »	12'00 »	11'00 »
Civada.		8'00 »	7'50 »	8'00 »	9'00 »	8'00 »	8'00 »	8'00 »
Bessas.		16'00 »	16'00 »	16'00 »	17'00 »	00 »	16'00 »	12'00 »
Mill.		11 »	12'00 »	11'50 »	14'00 »	10'00 »	12'00 »	12'00 »
Panis.		11 »	11'00 »	10'00 »	12'50 »	10'00 »	10'00 »	10'50 »
Blat de moro		13'00 »	12'50 »	11'50 »	12'00 »	12'50 »	13'00 »	12'50 »
Fajol.			11 »	10'00 »	11'00 »	11'50 »	11'00 »	00 »
Llobins.		8'00 »	9 »	09'00 »	8'50 »	09'00 »	9'00 »	0 »
Fabás.		12'50 »	12'50 »	12'00 »	12'00 »	13'00 »	13'50 »	12'00 »
Fabó.			14 »	13'00 »	13'00 »	14 »	14'50 »	13'50 »
Fassols.			22'00 »	22'00 »	20'00 »	20'00 »	20'00 »	21'00 »
Monjetas		29 »	26 »	20'00 »	27' »	28 »	25'00 »	28'00 »
Vellanas	Quart. 100 l.			00'00 »	23' »			
Nous.				10'00 »			18'75	
Castanyas.				00'00 »				
Trufes.	41'60 l.	0 »	7'00 »	6 »	5'00 »	9'00 »	6'00 »	6'50 »
Ous.	dotzena.	0'75 »	0'90 »	0'80 »	0'95 »	0'80 »	0'80 »	0'85 »

